

INFORMAZIO ALTERNATIBOA EUSKAL HERRIAN MEDIABERRI.COM

1. Informazio alternatiboa.

2. Informazio alternatiboa Euskal Herrian: Ezaugarritzea.

- 2.1. Zer eska dakiok euskal herriko informazio alternatiboari?
- 2.2. Euskal Herriko komunikabide alternatiboen oinarriak.

3. Mediaberri: Sorrera

- 3.1. Bilakaera.
- 3.2. Etorkizunari begira.

Mikel Carramiñana García

Aritz Garate Aranda

euskarazko **kazetaritzaren** I. kongresua

1. Informazio alternatiboa.

Inoiz maila teorikoan aztertu ez den informazio genero honen sorrera ez da zertan Sarearekin lotu behar. Kazetaritzaren historian XX. mende hasierako gizarte mugimenduen prentsa aztertzen den moduan, egungo zenbait komunikabidek eredu bertsua jarraitu izan dute, aldaketa bakarra euskarri digitalarena izan dela. Honek dakarren aurrerapen garrantzitsuena, mezuaren hedapenean datza.

Internet sortu arte, komunikabide alternatiboen berezko ezaugarria zen hedapen murrizta izatea. Helburu komertzialik gabeko hedabide batek, eragile jakin bakar batek bultzatuta, ez zeukan eremu mugatu batetik kanpo inolako eraginik izateko aukerarik. Sareak norbanako guztiak bihurtu ditu komunikazioaren aktore potentzial.

Informazio alternatiboaren ezaugarriak ez dira, esan bezala, kazetaritzaren eskuliburuetan ematen, baina bai agertzen dira, ordea, kazetari lanbideak pairatzen dituen gaitzetako batzuk; esate baterako, zentsura, desinformazioa, eraginak, eroskeria, propaganda edo manipulazioa. Gutxi eusten diote kazetaritza objektibo baten idealari eta batzuek beste eredu bat proposatzen dute, are idealizatuagoa akaso, baina definiziorik gabeko informazio alternatibo horrek bilatzen duena: subjektibotasun zintzoa.

Gertakari inozo bat: mahai gainean 5 edalontzi daude. Bertara joan eta 5 edalontzi daudela dio kazetari batek, 4 direla dio besteak. Bietako bat gezurretan dabil. Zintzotasunak kazetaria behartu behar du ikusten duena identifikatzera, alegia, 4 edalontzi daudela mahai gainean. Subjektibotasunaren menpe geldituko da, aitzitik, edalontzi horiek erdi beterik edo erdi hutsik dauden esatea.

Baina ohiko kazetaritza, informazio-enpresaren baitan kokatu beharra dago, eta adibide xeble berari jarriki, demagun gure artikulua agertuko den kazetan, ur minerala saltzen duen enpresa batek iragarki garesti bat jarri duela. Norbaitek iradoki egingo dio kazetariari, informazioari kalterik ez diola egingo, kasualitatez, edalontzi erdi bete, erdi huts horietan dagoen ura iragarlearen markakoa izateak.

2. Informazio alternatiboa Euskal Herrian: Ezaugarritzea.

Euskal Herriko komunikabide alternatibo gehienak elebidunak izan ohi dira. Gutxi batzuek, ordea, euskara dute hizkuntza. Esan daiteke ere webgune horietan informazioa eta iritzia nahasten dituztela askotan. Era berean, sarean aurki ditzakegun informazio alternatiboko Euskal Herriko komunikabideek irakurleen parte-hartzea sustatzen dute, eta horrek zenbait abantaila eta arazo ditu. Izan ere, pertsonen testigantza zuzena har daiteke baina pertsona horrek, arazoaren parte interesatu den heinean, informatu beharrean iritzia ematen du. Horrez gain, webgune gehienetan jendeak albistearen inguruan iritzia eman dezake, askotan albistea nahastu edo lekuz kanpo dauden eztabaidak piztuta.

Bestalde, aipatu webgune horietako gehienek ez dute kazetari bat bera ere lankide. Beraz, informazioa gaizki ematea edo iritzia eta informazioa nahastera irits daiteke. Komunikabide merkea denez, hainbat eragilek beren informazioa zuzenean

zabaltzeko erabiltzen dute, horien artean elkarte anitz edo gaztetxeak daude, besteak beste.

2.1. Zer eska dakioke Euskal Herriko informazio alternatiboari?

Euskal Herriko hedabide alternatiboak aztertzerakoan ezaugarri anitz dituztela esan dugu. Halaber, ezaugarri komunak dituzte; izan ere, komunikabide horiek alternatiboak dira, askeak, euskara erabiltzen dute (nahiz eta kasu askotan erdarak izan nagusitasuna) eta partehartzea sustatzen dute era batean edo bestean.

Funtsezko hiru ezaugarri berebizikoak lirateke kalitatezko euskal komunikabide alternatiboak izateko:

- ✍ Lehenik eta behin komunikabide horiek askeak izan behar dira, hau da, inolako presiorik ez jasatea. Gehienek, ez bada guztiek, ezaugarri hori betetzen dute.
- ✍ Euskara izan beharko litzateke haien hizkuntza nagusia. Komunikabide gutxi batzuek baino ez dute betetzen aipatu eskaera.
- ✍ Internetek abantaila garrantzitsu bat dauka beste komunikabideekin alderatuta: berehalakotasuna. Memento oro betetzea ezinezkoa dela jakinda, zenbait gertaeratan sarean dauden informazio alternatiboko guneek gauzak gertatu ahala eman beharko lituzkete.

2.2. Euskal Herriko komunikabide alternatiboen oinarriak.

Interneteko bidea erabiltzen duten Euskal Herriko informazio alternatiboko hedabideak bi multzotan bana daitezke haien sorrera-prozesua aintzat hartuta: alde batetik elkarte edo eragile baten egitasmoz jaio direnak eta bestetik, berau sortzeko bere kabuz bildu den jende-multzo batek sortu duen hedabide bat. Babesa jaso duten gehienak gazte-mugimendu bati esker sortu dira; aipatu beharra dago Interneteko komunikabideak nahiko berriak direla eta bere garaian irrati libreekin gertatu bezala, gaur, gazteak izan direla Interneteko informazio alternatiboa laguntzen gehien saiatu direnak.

Komunikabide horietan gazteek sorturikoak direla azpimarratzen da (Gaztesarea adibidez, izenean norik sortua eta norentzat sortua den nabarmentzen da). Babes horiek, diru-iturri garrantzitsu edo kolaboratzaile-iturri izan dira. Aipatu dugu Interneteko komunikabide alternatibo bat askea izan behar dela; halaber, sostengu ekonomiko gutxieneko bat beharrezkoa dela ere esan beharra dago. Izan ere, Interneten webgune bat sortzea merkea den arren, domeinua erosteko, propaganda egiteko... dirua eskuratzea beharrezkoa da. Halako sostengu ekonomiko txiki batek askatasuna nolabait mantentzea ahalbidetzen du. Bestalde, gazte-mugimendu horietan parte hartzen duen jendeak askotan webgunean ere parte hartzen du, kolaboratzaile moduan, hau da, informazioa edo iritzia bidaltzen. Horrela jaio dira, adibidez, gaztetxe anitzek sortutako web orrialdeak; gaztetxeak ekimenetan parte hartzen duten pertsoneri esker, hain zuzen.

Badaude ere beste era batean jaio diren komunikabide alternatiboak; horiek hainbat pertsona elkartu eta komunikabidea sortzea erabaki izanaren ondorioz jaio dira. Hauek ez dute babes ekonomikorik, ez bada pertsona horiek jarritako diru kopurua. Era berean, kolaboratzaileak izatea ere zailagoa izaten da. Hala ere, parte-hartze irekiko teknikaren bidez, irakurleei informatzaile papera jokatzeko deia zabaltzen zaie; horrela, informazioa edo iritzia ematen duten gehienak irakurleak

izan ohi dira. Beraz, webgunea sortu dutenek haren mantenuaz arduratu eta noizbait albisteren bat argitaratu baino ez dute egin behar. Hauen ekonomia askoz ere murriztagoa denez, propaganda ere askoz ere txikiagoa da eta ez dute besteez lortzen duten zabalkundea izaten, ez behintzat ez badira sare baten parte (Indymedia sarea, adibidez).

3.Mediaberri: Sorrera.

Gizarte eta Komunikazio Zientzien fakultateko ikasle ginela sortu zen Mediaberri, hirugarren pertsonan esan behar, helburu jakin batekin jaiotako proiektu bati jarraipena emateko asmoak eraman gintuelako webgunea egitera. Lau lagun izan ginen sortzaileak eta hainbat bilera eta buruhausteren emaitza izan zen webgunea. Bakoitzaren ideia jaso zezakeen ataritxo bat sortu nahia zegoen, inolako baliabiderik gabe, baina ideia garbi bezain garrantzitsu bati helduta: askatasunez informatzearena.

Izan ere, ordaindutakoa ez den lana burutzean, kazetari batek gauzatzen duen asmo bakarra informatzearena baino ezin da izan. Inoiz kazetari-sen modura deskribatu duten horretaz ari gara, hein batean behintzat. Jaiotzeaz zegoen komunikabideak askatasun osoz idatziko ziren askotariko informazioen atari izan behar zuten, norberak bere kezken arabera gaiak jorra zitzan.

Inolako azpiegiturarik gabe jaio zen Mediaberri 2002ko apirilaren bigarren astean. Hauek dira hasiera horretako edizioaren ezaugarriak:

- ✍ Webgunearen diseinua oso sinplea zen, erabat funtzionala.
- ✍ Astekari digital gisa aurkeztu genuen.
- ✍ Elebiduna zen: gure ekoizpen osoa euskaraz zen arren, gaztelaniazko artikuluren bat plazaratzen genuen.
- ✍ Euskal Herria, Mundua eta Kultura atal nagusietan banatzen ziren artikulua.
- ✍ *Rebellion.org* webgunea izan zen eredu, bai edukien aldetik, bai diseinuari dagokionez.
- ✍ EHUko zerbitzariak gordetzen zuen (hosting-a) webgunea eta helbidea www.ehu.es/mediaberri zen.

Hasiera batean ez genuen egin bisitari kopuruaren inguruko kontrolik, gure lan-sistemak zeukan bideragarritasuna baitzen aztertu beharrekoa. Bakoitzak bere aldetik egiten zuen lan, inoiz erredakzio moduan lanik egiteko aukera izan gabe, baina hala ere aurrera egin zuen komunikabide berriak. Astekari gisa aritzeak erraztu zuen webgunea era horretan mantendu eta proiektuarekin jarraitzea. 2003an berrikuntza batzuk egin eta zenbait emaitza izan genituen.

Berrikuntzak:

- ✍ Erabat euskaldun bihurtu zen Mediaberri.
- ✍ Kolaborazioak heltzen hasi ziren.
- ✍ Diseinua hobetu genuen, funtzionaltasunari eutsi arren.
- ✍ *Unibertsitatea* atal berria ireki zen.
- ✍ Astekari izatetik egunero gaurkotzera pasa ginen.
- ✍ *Mediaberri.com* domeinua erosi genuen.

Nabarmentzekoak:

- ✍ 2002ko irailaren 14ko manifestazioa eta gero Interneten euskaraz informatzen zuen lehenengo komunikabidea izan ginen.

- ⌘ *Euskaldunon Egunkaria* itxi zutenean, egun batez haren lekua hartzea erabaki genuen; hau da, informazio orokorra euskara hutsez eskaintzea Interneten. Agentzien informazioak hartuta, *Egunkaria* itxi eta hurrengo goizean, komunikabideek goiz horretan ematen zituzten albiste gehienak (garrantzitsuenak bai behintzat: 40 inguru) irakur zitezkeen Mediaberrin.
- ⌘ Handik hilabetera, Iraken kontrako erasoak abiatu zituztenean, hasierako orduetan (gaueko 3:00ak inguru ziren) euskaraz argitaratu ziren lehenengo albisteak Mediaberrik eman zituen.

3.1. Bilakaera.

Gure eskaintzaren bereizgarriak bi izan dira nagusiki: aipatutako erabateko informazio-askatasuna batetik, eta are kontu garrantzitsuagoa bestetik, kazetariak egindako informazio-produktua zela, ohiko informazio alternatiboaren eredu parte-hartzailearen kontra. Ordurako 40-50 irakurle izango genituen egunero, unibertsitateko ikasleak gehienbat. Ez genuen espero, ordea, unibertsitatean bertan beste irakurle mota bat izatea.

Unibertsitate atalerako eginiko lanak, ezusteko ederra eman zigun 2003-2004 ikasturtearen hasieran. Nikolas Xamardo irakaslea gose greban zegoen eta haren aldeko manifestazio baten kronika plazaratu genuen Mediaberrin. Errektoregoan informazio horren berri izan zuten eta, antza, ez zuten gustuko izan. Ordura arte erabili izan genuen unibertsitateko espazioa kendu egin ziguten. Ezin genuen sinetsi gurea bezalako komunikabide txiki eta hedapen gutxikoak zentsura paira zezakeenik, baina halaxe izan zen.

Hiru egunez egon zen itxita Mediaberri eta azkenean GITE-IPES elkartaren webgunean sartzeko aukera zabaldu ziguten (gaur egun erabiltzen jarraitzen duguna, hain zuzen ere). Negoziazio batzuk direla medio, bi hilabete pasa eta unibertsitateko zerbitzarira bueltatzeko eskaintza izan genuen, baina ez genuen onartu, ordudanik bagenekien-eta kontrolpean egon gintezkeela. Alde ona izan zuen zentsurak: izan ere, albistea zabaldu zenean Euskal Herri osoak izan zuen Mediaberriren berri. Hegoamerikatik ere jaso genituen elkartasun mezuak.

Azken datu batzuk:

- ⌘ EHUUn aukera askeko kredituak lortu genituen Mediaberriko erredaktoreentzat.
- ⌘ Martxoaren 11n Madrilen burutu zituzten atentatuen berri 15 orduz, jarraian, eman zuen Mediaberrik, eta baita informazio bila zebiltzan ehunka erabiltzailearen bisita jaso ere.
- ⌘ Egunero 50 bat bisitari izaten dira eta astero ehun artikulua inguru irakurtzen dira Interneteko bilatzaileetatik zuzenean. Horrez gain, ohiko komunikabide alternatiboek gure artikulua plazaratzen dituzte.
- ⌘ Dagoeneko ia 2.000 artikulua publikatu dira Mediaberrin.

3.2. Etorkizunari begira.

Ikasle garaia amaituta ere, Mediaberri abiatu genuen uneko oinarriak betetzen jarraitzeko asmoa daukagu. Euskaraz egindako informazio alternatiboa da gure eskaintza eta kazetaritzaren irizpideak jarraitzea gure bereizgarria. Era berean,

gizarte eragileen eta herri mugimenduen mezuen euskarri izaten jarraituko dugu, eta, horretarako, ezinbesteko bezain egoki zaigu Internet.

Hasierako helburuetan gure proiektura kide berriak erakartzea zegoen eta hori gauzatzeko moduan ez dugu asmatu. Hasierako lau laguneko taldetik, bat galdu dugu gainera. Gure erronka nagusia euskal adarreko kazetaritza ikasleak hurbiltzea izan behar da epe laburrera, eta Komunikazio Zientzien fakultateko irakasleen laguntza eskertzekoa litzateke ahalegin horretan. Ikasketa honek behar-beharrezkoak ditu praktikak eta eredu bideragarria izan daiteke hori, kredituak lortzeko aukera eskainita.

Mediaberriren bidea, gaurko egunean, GITE-IPES elkarte herritarrari lotuta dago. Erakunde honekin sortutako elkarlanak emaitza bikainak izan ditu, proiektu ugaritan parte hartzeko aukera zabaldu baitzaigu Mediaberriko kazetarioi.

